

Методичні рекомендації щодо проведення засідання за круглим столом „Національно-патріотичне виховання та створення умов безпечного освітнього середовища у закладі освіти”

Національно-патріотичне виховання є важливим чинником формування громадянської свідомості, гідності та активної життєвої позиції молоді. Створення безпечного, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього середовища – необхідна умова повноцінного освітнього процесу. Партнерство між педагогами, учнями, батьками та громадськістю підвищує ефективність виховної роботи та сприяє зміцненню довіри в освітньому середовищі.

У сфері **національно-патріотичного виховання** потрібно зосередити роботу на таких важливих аспектах:

- активно впроваджувати форми виховної роботи, спрямовані на розвиток любові до України, знання її історії, культури, традицій;
- залучати учнів до участі у волонтерських ініціативах, заходах з вшанування пам'яті героїв, національних свят;
- створити в закладі простір (інформаційний стенд, куточок пам'яті, патріотична кімната) для популяризації патріотичних ідей;

У сфері **безпечного освітнього середовища** потрібно акцентувати увагу на таких завданнях:

- забезпечити систематичне проведення тренінгів, бесід, занять із безпеки життєдіяльності, протидії булінгу, цифрової безпеки;
- розробити внутрішній механізм швидкого реагування на випадки загроз учасникам освітнього процесу;
- поглибити співпрацю з соціальними службами, поліцією, психологічною службою громади.

В організації **взаємодії учасників освітнього процесу**:

- розширити участь батьківської та учнівської спільноти у виховних проєктах;
- запровадити систематичні зустрічі та відкриті діалоги між учасниками освітнього процесу для формування єдиної виховної стратегії.

Базовим чинником функціональності освітнього середовища сьогодні є його **безпечність**, яка передбачає фізичну, психічну, інформаційну та соціальну стабільність кожного учасника освітнього процесу. Гуманітарна ситуація в Україні стрімко погіршилася після широкомасштабного вторгнення країни-агресора росії. Забруднення мінами та вибухонебезпечними залишками війни поширилось територією всієї України, що безпосередньо та надзвичайно негативно вплинуло на безпеку населення. Ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами (ВНП), значно зросли внаслідок широкомасштабного використання вогнепальної зброї та масованих ракетних атак із застосуванням різних типів вибухонебезпечних предметів.

Наразі **збереження здоров'я та безпека учасників освітнього процесу** є пріоритетним напрямом роботи в системі освіти України, обов'язковим компонентом якої мають бути знання про збереження й зміцнення здоров'я, навички поведінки у небезпечних ситуаціях, зокрема уникнення ураження мінами та іншими вибухонебезпечними залишками війни (ВЗВ). Пропонуємо для застосування в роботі за цим напрямом матеріали, що розміщено на вебсайті ДНУ «ІМЗО»: <http://surl.li/sjtzyl>.

Наразі виховання дітей та молоді в Україні здійснюється в умовах воєнного стану, що суттєво підвищує **роль національно-патріотичного виховання молоді**. З огляду на це національно-патріотичне виховання учнівської молоді наповнюється новим змістом, а його мета полягає у формуванні соціально активної, відповідальної особистості зі сформованою громадянською позицією, стійкою ціннісною системою та особистісними характеристиками, що дають змогу брати участь у творенні держави, захисті її національних інтересів та територіальної цілісності. Сьогодні, як ніколи, потрібні нові підходи і шляхи до виховання патріотизму як почуття і як базової якості особистості. Оновлена система національно-патріотичного виховання дітей та молоді в умовах воєнного часу – це комплексна, системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, закладів освіти, сім'ї, громадських, благодійних, релігійних організацій та інших інститутів щодо формування в молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України. Організація національно-патріотичного виховання у закладі освіти має бути зорієнтована на формування в підростаючого покоління національної самоідентифікації. Важливо, щоб кожен заклад освіти став для дитини осередком становлення громадянина – патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві. У планах роботи закладів освіти необхідно передбачити проведення тематичних годин спілкування, зустрічей, бесід, лекцій, семінарів, тематичних виставок, засідань за «круглим столом», науково-практичних конференцій, літературних вечорів, поетичних годин тощо щодо відзначення важливих пам'ятних та ювілейних дат 2024/2025 навчального року. **Рекомендуємо застосовувати в роботі такі акти національного законодавства:**

Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2834-20#Text>).

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 р. № 1322 «Про схвалення Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року та затвердження

операційного плану заходів з її реалізації у 2023-2025 роках» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1322-2023-%%D0%BF#Text>).

Для використання в роботі за цим напрямом пропонуємо такі матеріали: Інформаційні матеріали Українського інституту національної пам'яті (URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyni-materialy>).

Матеріали Українського державного центру національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді для потреб дистанційної освіти дітей та дорослих (URL: <https://patriotua.org/dystantsiine>); Проєкт «Що ти знаєш про...? Історія регіонів України» Національного центру «Мала академія наук України» (URL: <http://surl.li/vykyrs>), You Tube: <http://surl.li/sdwlpu>. Зазначаємо, що розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2023 р. № 269-р. затверджено План заходів з відзначення подвигів ветеранів війни, проявлених під час захисту суверенітету, територіальної цілісності та недоторканості України, на період 2023-2026 років (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-2023-%%D1%80#Text>).

У листі Міністерства освіти і науки України *«Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні»* від 13 травня 2022 року № 1/5119-22 зосереджено увагу на тому, що одним із важливих пріоритетів в діяльності закладів освіти є профілактика шкідливих звичок та протиправної поведінки здобувачів освіти (URL: <http://surl.li/djpssd>). Залежності в дітей і підлітків – це непростий виклик у сучасному світі. Вони є однією зі значних проблем сучасного життя, а система заходів з профілактики адиктивної поведінки у підлітків є надзвичайно важливою темою сьогодення. Профілактика адиктивної поведінки в підлітковому віці має важливе значення щодо збереження здоров'я та зниження ризику негативних наслідків: академічна неуспішність, соціальна ізоляція, проблеми з психічним здоров'ям, злочинна поведінка.

Перелік корисних ресурсів щодо профілактики залежностей у дітей та підлітків: Міжнародні стандарти з профілактики вживання наркотиків (URL: <http://surl.li/hxwald>).

Програма профілактики вживання психоактивних речовин «Свідомий вибір» / Н. Строева. Київ. 2020 (URL: <http://surl.li/gozeuy>).

Використання електронних сигарет серед молоді (URL: <http://surl.li/quwtyb>).

Анонімні Нікотинозалежні (URL: <https://www.nica.in.ua>).

Основні факти про тютюн (URL: <http://surl.li/mqumgk>).

Як кинути палити (URL: <http://surl.li/uvmftw>).

Розлад вживання алкоголю (URL: <http://surl.li/gczzhb>).

Розлад вживання психоактивних (наркотичних) речовин у молоді (URL: <http://surl.li/iyxhlw>).

Як запобігти зловживанню алкоголем та наркотиками серед підлітків (URL: <http://surl.li/xvrhvc>).

Як батькам говорити про алкоголь з дітьми різного віку (URL: <http://surl.li/nvlwbl>).

Проблема залежності від комп'ютерних ігор (URL: <http://surl.li/evanbz>).

Як запобігти проблемі залежності від комп'ютерних ігор (URL: <http://surl.li/wgnpat>).

Банк програм для неповнолітніх у конфлікті з законом (URL: <http://surl.li/sdfuwz>).

Інформаційно-методичні матеріали щодо формування здорового безпечного середовища (URL: https://borysiuk20.blogspot.com/p/blog-page_57.html).

На Тернопільщині працює *філія громадської спілки «Міжнародної Антинаркотичної Асоціації»* щодо профілактики ЗСЖ, боротьби з алко-нарко-залежностями. Тренінг-центр знаходиться у Великогаївській громаді та консультативний кабінет розташований за адресою: м.Тернопіль, вул. Грушевського 23, кабінет 424. Ця організація реалізує цікавий проєкт «Незалежній країні – незалежна молодь», в рамках якого здійснюється просвітницька діяльність, популяризація ЗДЖ, проведення семінарів для співзалежних, залучення молоді до боротьби з нарко-рекламою, співпраця з молодіжними організаціями Тернопілля, залучення відомих осіб для висвітлення даної проблеми. Заходи проводяться в рамках безоплатних семінарів, лекцій, як і в освітніх закладах, так і в лікувальних установах. Окрім цього, організація надає безкоштовні телефонні консультації (068 400 400 5).

Виходячи з вищесказаного, рекомендуємо у закладах загальної середньої освіти:

1. Підвищити рівень обізнаності здобувачів освіти про роль національно - патріотичного виховання у зміцненні державності в умовах війни.
2. Сприяти професійному обміну досвідом між класними керівниками закладів загальної середньої освіти області щодо формування національно-патріотичної свідомості учнів та забезпечення умов безпечного освітнього середовища.
3. Обговорити ефективні стратегії, форми та методи виховної роботи, спрямованої на утвердження громадянських цінностей, поваги до української ідентичності, а також створення психологічно комфортних умов для всебічного розвитку учнів.
4. Сприяти формуванню свідомого громадянського ставлення до власного здоров'я як запоруки розвитку суспільства.
5. Усвідомити зв'язок між національно-патріотичним вихованням і здоров'ям.